

CÜMLE KALİTESİ DEĞERLENDİRME RUBRİĞİ: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Öğretmen Muhammet ÇOLDUR
Giyimli İlkokulu
muhammet.coldur@gazi.edu.tr
ORCID: 0000-0002-3729-2268

Prof. Dr. Mustafa YILDIZ
Gazi Eğitim Fakültesi
mustafa@gazi.edu.tr
ORCID:0000-0003-3885-5322

Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 31.10.2024

Revize Tarihi: 21.11.2024

Kabul Tarihi: 15.12.2024

Atf Bilgisi: Çoldur, M. ve Yıldız, M. (2024) Cümle kalitesi değerlendirme rubriği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Ahi Bilge Eğitim Dergisi (ABED)*, 5(2), 101-115.

ÖZ

Bu çalışmada, ilkökul 3. sınıf öğrencilerinin cümle yazma becerilerini değerlendirmek amacıyla bir "Cümle Kalitesi Rubriği" geliştirilmiştir. Rubriğin oluşturulma sürecinde kapsam ve yapı geçerliği çalışmaları yapılmış, güvenilirlik analizleri gerçekleştirilmiştir. Kapsam geçerliği boyutunda, Türkiye'nin farklı illerinde görev yapan 12 alan uzmanının görüşleri alınmış ve bu doğrultuda rubriğin kriterleri ile performans seviyeleri detaylı biçimde tanımlanmıştır. Yapı geçerliği ve güvenilirlik çalışmaları ise Şanlıurfa'nın Viranşehir ilçesindeki 3 devlet okulunda öğrenim gören toplam 120 üçüncü sınıf öğrencisi üzerinde yürütülmüştür. Rubriğin geliştirilme sürecinde öncelikle literatür taraması yapılarak mevcut ölçüm araçları incelenmiş, ardından kriterler ve performans seviyelerine ilişkin taslak bir ölçek oluşturulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda taslak revize edilerek pilot bir uygulama gerçekleştirilmiştir. Kapsam geçerliği için Kapsam Geçerlik Oranı (KGO) hesaplanmış; güvenilirlik analizi ise puanlayıcılar arası ağırlıklı kapa katsayısı üzerinden yapılmıştır. Elde edilen bulgular, rubriğin dört ana ölçütten oluştuğunu ve geçerli ile güvenilir bir analitik ölçme aracı olduğunu göstermiştir. Araştırma bulguları literatürdeki benzer çalışmalarla karşılaştırılmış, uygulamalara yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Cümle kalitesi, ilkökul, geçerlik, güvenilirlik.

SENTENCE QUALITY ASSESSMENT RUBRIC: VALIDITY AND RELIABILITY STUDY

ABSTRACT

In this study, a "Sentence Quality Rubric" was developed to evaluate the sentence-writing skills of 3rd-grade primary school students. During the rubric development process, content and construct validity studies were conducted, and reliability analyses were performed. For content validity, the opinions of 12 field experts working in different provinces of Turkey were obtained, and the criteria and performance levels of the rubric were defined in detail based on these inputs. Construct validity and reliability studies were carried out with a total of 120 third-grade students attending three public schools in the Viranşehir district of Şanlıurfa. In the rubric development process, a literature review was conducted to examine existing measurement tools, and a draft scale was created regarding the criteria and performance levels. This draft was revised based on expert opinions, and a pilot implementation was conducted. The Content Validity Ratio (CVR) was calculated for content validity, while reliability analysis was conducted using the weighted kappa coefficient for inter-rater reliability. The findings indicated that the rubric, consisting of four main criteria, is a valid and reliable analytical assessment tool. The research findings were compared with similar studies in the literature, and recommendations for educational practices were provided.

Keywords: Sentence quality, primary school, validity, reliability.

Giriş

İnsanların duygu ve düşüncelerini etkili bir şekilde ifade edebilmek için dili işlevsel olarak kullanabilmeleri gerekmektedir. Bu durum, kaliteli bir eğitim ve bunun temeli olan okuma-yazma öğretimini zorunlu kılmaktadır (Güneş, 2003, s. 39). Çeşitli kaynaklarda birçok tanımı yapılan yazma dört dil becerisinden birisidir. Günümüze kadar çeşitli türleriyle ortaya çıkmış ve kullanılmış olan yazı, düşüncelerin aktarılabilmesi için gerekli olan sembol ve işaretlerin motorsal üretim sürecidir

(Akyol, 2011, s. 49). Yazma eylemi, rastgele sembollerin bir araya getirilmesi değil; mevcut sembollerin belirli bir plan doğrultusunda anlamlı yapılar oluşturacak şekilde düzenlenmesidir. Bu anlamlı yapıları oluşturabilmek için de öğrencilerin belirli bir eğitim sürecinden geçmeleri gereklidir (Akbaba ve Yalçın, 2016, s. 1322). Yazma becerisi öğrencilerin yaşamları boyunca kullanacağı önemli bir beceridir. Bu nedenle yazma becerisini kazanma sürecinde yaşadıkları deneyimler ve aldıkları eğitim, bireyin tüm yaşamını etkileyecektir (Yaşartürk ve Akyol, 2023, s. 674). Yazma becerisi, düşünceleri organize etme ve etkili iletişim kurma yeteneğini geliştirerek bireyin hem akademik hem de sosyal yaşamında başarıya ulaşmasına katkı sağlar.

İnsanların düşüncelerini aktarmasında yazma becerisi oldukça önemli bir yer tutar. Bu beceri, konuşma becerisinden farklı olarak, düşünceleri düzenli ve tutarlı bir biçimde birleştirmeyi, güçlü cümle yapıları kurmayı, okuyucuya ve metin türüne uygun cümle seçiminde bulunmayı ve uygun bir üslubu belirlemeyi gerektirir (Tok, 2014, s. 891). Bu nedenle, yazılı ve sözlü anlatımda cümleler, düşüncelerin etkili bir şekilde aktarılması için kritik bir yer tutar; zira iyi kurgulanmış cümleler, mesajın daha anlaşılır ve akıcı olmasını sağlar. Güneş'e (2003, s. 40) göre de okuma- yazma öğretimini kolaylaştırmak ve beyni geliştirmek için cümleye gerekli önem verilmeli ve yazma eğitimine en iyi şekilde dahil edilmelidir. Cümle yazma becerisine ve yazma eğitimine gerekli önem verilerek, bireylerin yapı ve anlam bakımından doğru ve tam cümleler kurmayı öğrenmesi sağlanabilir; böylece yazma çalışmalarında düşüncelerini daha etkili ve net bir şekilde ifade edebilirler. Bu sayede bireyler, yalnızca yazılı iletişimde değil, genel anlamda düşüncelerini organize etme ve aktarma süreçlerinde de daha başarılı olacaklardır. Ayrıca, cümle yazma becerisi geliştikçe, bireyler yazılı anlatımlarında daha tutarlı ve akıcı bir dil kullanma yeteneğini de kazanacaklardır. Böylelikle hem akademik hem de sosyal iletişimlerinde güçlü ve sağlam bir ifade yeteneğine sahip olabileceklerdir (Bostancı ve Doğan, 2023, s. 463). Bu da onların, hayatın farklı alanlarında kendilerini daha iyi ifade etmelerine ve başarılı olmalarına zemin hazırlayacaktır.

Karahan'a göre (2023, s. 13) cümleler, dil öğreniminde temel unsurlardır çünkü düşünceleri ve hisleri ifade etmenin en güçlü yoludur. Cümle, bir ya da daha fazla kelimenin anlamlı bir bütün oluşturduğu, iletişimin en önemli aracıdır (Özkan ve Sevinçli, 2021, s. 10). Bu yapı, öğrencilerin kelimeleri nasıl birleştireceklerini öğrenmelerine, dilin kurallarını anlamalarına ve düşüncelerini düzenli bir şekilde ifade etmelerine olanak tanır. Ayrıca, cümleler dil becerilerini güçlendirir ve okumak, yazmak, dinlemek ve konuşmak gibi temel dil yetilerini destekler. Cümle yapısının kavranması, öğrencilerin paragraf ve metin gibi daha karmaşık dil yapılarında ilerlemelerini kolaylaştırır. Temel düzeyde bir bireyin okuryazar olabilmesi öğrencinin cümle, paragraf ve metin düzeylerinde bir olayı, düşünceyi tutarlı bir şekilde açıklayabilmesi ve anlatabilmesi ile mümkün olabilir (Tok, 2014, s. 831). Yazılı ifade becerisini geliştirme sürecinde, öncelikle yazının en küçük yapı taşı olan cümle üzerinde durulmalıdır. Cümle yapısının öğrenilmesi, dil becerilerini geliştirmek için kritik öneme sahiptir çünkü bildirim ve iletişim kelime ile değil cümle ile sağlanır (Karahan, 2009, s. 28). Cümlelerin net olmadığı ve anlatılmak istenen açık bir şekilde iletilmediği yazılarda, daha büyük anlam birimlerinin anlaşılır olmasını beklemek mantıklı değildir. Bu sebeple, cümle seviyesinden başlayarak anlatımı güçlendirmenin ve anlaşılır kılmanın, paragraf ve metin düzeyindeki ifade karışıklıklarına da çözüm olabileceği düşünülmektedir. Cümle yazma becerisinin yazma eğitimine dahil edilmesinin sebebi, yapı ve anlam bakımından eksiksiz cümle kurmayı öğrenen bireylerin, yazdıkları metinlerde düşüncelerini daha doğru bir şekilde ifade edebilmeleridir (Bostancı ve Doğan, 2023, s. 463). Özetle cümleler eğitimde hem dil becerilerini hem de bilişsel yetenekleri geliştiren temel bir araçtır ve bu nedenle dil öğretiminde büyük bir öneme sahiptir.

Bireyler hakkında bilgi edinmek ve belirli kararlar alabilmek için çeşitli değerlendirme araçları kullanılabilir. Hangi değerlendirme aracının tercih edileceği, ölçümün amacına, ölçülecek özelliğin doğasına, bireylerin özelliklerine ve ölçüme ayrılan zamana göre farklılık gösterir. Örneğin, kısa sürede çok sayıda kişiye ulaşmak ve verileri bilgisayar destekli analiz etmek için anketler araştırmada sıklıkla tercih edilmektedir (Karagöz ve Bardakçı, 2020, s. 127). Bireylerin belirli durumlara yönelik performanslarının değerlendirilmesi gerektiğinde ise rubrikler ölçme sonuçlarının güvenilirliği ve geçerliği açısından öne çıkmaktadır (Aktaş ve Alıcı, 2018). Öğretmenler, rubrikler aracılığıyla öğrencilerin öğrenme hedeflerine ne kadar yaklaştığını izleyebilir ve onların çalışmalarını ve

performanslarını kapsamlı bir şekilde değerlendirebilir. Bu sayede öğrencilerin ilerlemesini adım adım gözlemlene ve gelişimlerini daha ayrıntılı analiz etme fırsatı bulurlar (Arter, 2000, s. 3). Ayrıca, rubrikler sayesinde öğrencilere geri bildirim vererek, eksikliklerini fark etmelerine ve kendilerini geliştirmelerine katkı sağlarlar.

Dil becerilerinin değerlendirilmesi üzerine yapılan literatür taramasında, genellikle okuma, konuşma ve dinleme becerileri için rubrik geliştirme çalışmalarına ağırlık verildiği (Akaydın ve Çeçen, 2016; Aklar ve Yıldız, 2022; Aktaş ve Alici, 2018; Ateş, Çetinkaya ve Yıldırım, 2012; Benzer ve Evcı, 2021; Çelik, Demirgüneş ve Baştuğ, 2014; Demir ve Yıldırım, 2019; Ömür ve Erkuş, 2013; Şen ve Karagül, 2020) görülmüştür. Bu taramalar, dil becerilerini ölçmeye yönelik rubriklerin özellikle bu üç alanda yoğunlaştığını göstermektedir. İlkokul düzeyinde cümle yazma becerisini değerlendirmeye yönelik bir rubriğe rastlanmamıştır.

Eğitimde, öğrencilerin bilgi ve becerilerini geliştirmeleri kadar, bu süreci izlemek ve doğru geri bildirimlerde bulunmak büyük önem taşır. Temel eğitim düzeyinde yazma hatalarının fark edilerek düzeltilmesi ilerleyen sınıf düzeylerinde ve sonrasında bireyin doğru ve güzel yazmasını sağlayabilir (Ekmekci ve Ayten, 2022, s. 227). Öğrencilerin anlamlı ve doğru cümleler kurması, dil bilgisi kurallarına uygun yazabilmesi ve bu becerileri geliştirmesi, özellikle yazılı anlatımda büyük bir rol oynar. Bu süreçte öğretmenler, öğrencilere daha etkili geri bildirimler sunabilmek için çeşitli değerlendirme araçlarına ihtiyaç duyar. İşte bu noktada, öğrenme sürecine katkıda bulunmak amacıyla kullanılan biçimlendirici değerlendirme devreye girer. Biçimlendirici değerlendirme, öğrencilerin öğrenme sürecinde bilgi ve beceri kazanımlarını takip ederek onlara anında geri bildirim sağlamak ve gelişimlerini desteklemek amacıyla yapılan değerlendirmedir (Kara ve Tavşanlı, 2024, s. 19). Cümlede anlam, yazım kuralları ve noktalama işaretleri, söz dizimi ve el yazısı boyutlarını içeren bir cümle rubriği, yazılı ve sözlü ifadelerin kalitesini kapsamlı bir şekilde değerlendiren bir araçtır. Bu tür bir rubrik, biçimlendirici değerlendirme kapsamında kullanıldığında, öğrencilere cümle yazma becerilerini geliştirirken somut geri bildirim sağlama fırsatı sunar. Öğretmen her bir boyutu analiz ederek öğrencinin güçlü yönlerini öne çıkarır ve gelişmesi gereken alanları belirler. Öğrenci bu geri bildirimler sayesinde, kendi seviyesini görme imkânı bulur. Bu süreç öğrencinin yazılı anlatım becerilerini adım adım ilerletmesine katkı sağlarken yazılı ifade konusunda öz güven kazanmasına ve daha bilinçli tercihler yapmasına yardımcı olur.

Cümlede anlam, söz dizimi, yazım kuralları, noktalama işaretleri ve el yazısı boyutlarını içeren bir cümle rubriği, yazılı ve sözlü ifadelerin kalitesini kapsamlı bir şekilde değerlendiren bir araçtır. Bu rubrik, bir metnin veya konuşmanın çeşitli dilsel ve biçimsel özelliklerini sistematik olarak inceleyerek hem içerik hem de form açısından kaliteyi artırmayı amaçlar. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı ilkökul öğrencilerinin cümlelerini tüm boyutlarıyla değerlendirecek bir ölçek geliştirmektir. Geliştirilen aracın, ilkökul seviyesinde Türkçe dersi veren öğretmenler için, öğrencilerinin cümle yazma becerilerini değerlendirmede örnek bir kaynak olarak fayda sağlayacağı öngörülmektedir.

Yöntem

Bu çalışma, ilkökul cümle kalitesi rubriğinin geçerlik ve güvenilirliğini belirlemeye yönelik yapılan ölçme aracı geliştirme çalışmasıdır.

Araştırma Modeli

Araştırmanın modeli, betimsel tarama modelindedir. Betimsel tarama modeli, bir olgu ya da durumu olduğu gibi tanımlamak ve incelemek amacıyla veri toplama ve analiz süreçlerini kapsayan bir araştırma yöntemidir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2020). Mevcut bir durum hakkında veri toplanmış ve analiz süreci gerçekleştirilmiştir. Araştırmada 3. sınıf öğrencilerinin yazma becerilerinin değerlendirilmesi amacıyla geliştirilen rubriğin geçerlik ve güvenilirlik düzeylerini belirlemek hedeflenmiştir.

Çalışma Grubu

Rubriğin oluşturulmasında iki farklı grupta çalışılmıştır. Çalışmanın kapsam geçerliği açısından Türkiye'nin çeşitli illerinde yer alan Prof. Dr., Dr., doktora öğrencisi ve sınıf öğretmeni statüsündeki katılımcılar katkıda bulunmuştur. Katılımcılara ait demografik veriler Tablo 1'de bulunmaktadır.

Tablo 1

Uzman Grubun Demografik Bilgileri

Uzman grubun demografik bilgileri				
Prof. Dr.	Dr. Öğretim Üyesi	Doktora Öğrencisi	Sınıf Öğretmeni	Toplam
3	3	5	1	12

Tablo 1 incelendiğinde çalışmaya 3 Prof. Dr., 3 Dr. Öğretim üyesi, 5 doktora öğrencisi ve 1 sınıf öğretmeni olmak üzere toplam 12 uzman katılmıştır.

Çalışmanın yapı geçerliği ve güvenilirlik çalışmaları için Şanlıurfa'nın Viranşehir ilçesinde bulunan 3 devlet okulunun 120 üçüncü sınıf öğrencisi çalışma grubunu oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra çalışmanın güvenilirlik boyutunda puanlayıcılar arası uyumu sağlayabilmek için araştırmacı ile birlikte bir sınıf öğretmeni tarafından eş zamanlı olarak puanlama yapılmıştır.

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Dereceli puanlama anahtarları, çeşitli türleri bulunan ve özellikle yazma becerisi gibi öğrencilerin ürün ortaya koymasına dayalı becerilerde yaygın olarak kullanılan değerlendirme araçlarından biridir (Bostancı ve Doğan, 2023, s. 460). Performans değerlendirmede kullanılan bu ölçme araçları, yanlılıkları en aza indirir ve performanslarla ilgili daha gerçekçi bulgular sunar, böylece olası güvenilirlik sorunlarını giderir (Parlak ve Doğan, 2014, s. 190).

Andrade'nin (2001) önerdiği yönteme dayanarak dereceli puanlama anahtarı geliştirilmiştir. Andrade, bu süreçte öncelikle performansı değerlendirmek için kullanılacak kriterlerin belirlenmesi, ardından uygun puanlama anahtarının seçilmesi, performans seviyelerinin tanımlanması ve son olarak uzmanlardan geri bildirim alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu doğrultuda, bilimsel çalışmaların değerlendirilmesiyle ilgili konular ve içerik tespit edilmiş ve ilgili literatür taranmıştır.

Alan Yazın Taraması

Analitik rubrik geliştirme sürecindeki bu ilk adımda ölçülmek istenen becerilere dair teorik bir çerçeve oluşturulmuştur. Bunun için alan yazında yer alan yazma becerilerine dair bir dizi çalışma (Akbaba ve Yalçın, 2016; Bahşi ve Sis, 2019; Bostancı ve Doğan, 2023; Kaya ve Kahtalı, 2021; Ekmekçi ve Ayten, 2022; Güneş, 2003; Yıldız ve Karadağ, 2023; Zorbaz, 2007) gözden geçirilmiş ve rubrikte yer alması gereken ölçütler ile performans düzeylerine dair değerlendirme yapılmıştır.

Teorik çerçevenin oluşturulmasının ardından, uzman görüşlerine başvurularak rubrikte yer alacak ölçütler ve performans düzeyleri somutlaştırılmıştır. Bu aşamada uzmanlardan;

- Ölçütlerin anlaşılabilirliği,
- Ölçütlerin kapsamı,
- Performans düzeylerinin açıklığı,
- Uygulama kolaylığı,
- Öğrenciye yönelik geri bildirim sağlama konularında alan uzmanlarından geri bildirimler alınmıştır.

Uzmanlardan alınan geri bildirimler doğrultusunda rubrikte gerekli düzenlemeler yapılmış ve her bir ölçüt, öğrencilerin cümle yazma becerilerini en iyi şekilde değerlendirecek hale getirilmiştir.

Daha sonra, bu taslak rubrik, pilot uygulamalarla test edilmiş ve uygulama sonuçlarına göre son hâline getirilmiştir. Bu süreç, rubriğin hem kapsam geçerliliğini hem de puanlayıcılar arası tutarlılığı artırmak amacıyla titizlikle yürütülmüştür.

Ölçütlerin ve Performans Düzeylerinin Belirlenmesi

Rubrikte yer alacak ölçütler ve performans düzeylerini belirlerken öncelikle ihtiyaç analizi yapılmıştır. Bu adımda, rubriğin hangi amaçlara hizmet edeceği, değerlendirilecek yazılı alanın özellikleri ve bu alanın gereksinimlerini belirlemek önemlidir. Bu, rubrikte yer alacak ölçütlerin neler olacağına ve hangi kriterlerin öncelikli olacağına dair temel bilgiler sağlar. İhtiyaç analizinin ardından ilgili literatür taranmıştır. Literatür taraması yapılırken rubrikte yer alması gereken ölçütlere ve bu ölçütlerin değerlendirilmesinde esas alınacak performans düzeylerine odaklanılmıştır. Bu ölçütler;

- Cümlede anlam bütünlüğü
- Söz dizimi
- Kelime ve eklerin kullanımı
- Büyük harf kullanımı
- Yazım kuralları
- Noktalama işaretleri
- El yazısı, başlıkları altında değerlendirilmiştir.

Daha sonra bu ölçütlere ait performans düzeyleri belirlenmiştir. Performans düzeylerine göre “Mükemmel 4(puan), iyi 3(puan), geliştirilmeli 2(puan) ve yetersiz 1(puan) değerleri tercih edilmiştir. Bununla birlikte bu performans düzeylerinin tarafsız değerlendirmeye açık olacak şekilde yapılandırılmalarına dikkat edilmiş, bunun için gerekli tanımlamalara olabildiğince detaylı biçimde yer verilmiştir. Taslak rubrik elde edilmiştir.

Taslak rubrik elde edildikten sonra, uzmanlardan ve uygulayıcılardan gelen geri bildirimler doğrultusunda performans düzeyleri ve ölçütlerin açıklamaları üzerinde son düzenlemeler yapılmıştır. Bu süreçte, her bir performans seviyesinin ölçülebilir ve anlaşılır olmasına, farklı puanlayıcılar tarafından tutarlı bir şekilde uygulanabilirliğine özen gösterilmiştir. Ayrıca, öğrencilerin gelişim süreçlerini daha iyi gözlemleyebilmek amacıyla rubrik, somut ve gözlemlenebilir kriterler çerçevesinde sadeleştirilmiş ve netleştirilmiştir.

Uzman Görüşünün Alınması ve Pilot Uygulama

Taslak rubrik elde edildikten sonra ilk okuma ve yazma alanında çalışan uzmanlarının görüşlerine sunulmuştur. Uzmanlardan alınan dönütler doğrultusunda bazı performans düzeylerinin tanımları daha açık şekilde ifade edilmiştir. Ayrıca cümle düzeyinde bir değerlendirme yapılacağından her cümlede her performans düzeyine ilişkin verinin bulunmasının zor olacağı ve bu yüzden bazı performans düzeylerinin aynı başlık altında verilmesi gerektiği alan uzmanlarınca ifade edilmiştir. Bu bağlamda performans düzeyleri düzenlenerek;

- Cümlede anlam,
- Söz dizimi,
- Yazım kuralları ve noktalama işaretleri,
- El yazısı, şekline getirilmiştir.

Uzman görüşleri sonrasında taslak rubrik metninde “Mükemmel 4(puan), iyi 3(puan), geliştirilmeli 2(puan) ve başarısız 1(puan) olarak belirlenen performans düzeyleri cümle bazında bu kadar ayrıntılı performans düzeyinin her zaman bulunamayacağı görüşü bildirilmiştir. Bu görüş neticesinde performans düzeyleri iyi 3(puan), geliştirilmeli 2(puan) ve başarısız 1(puan) olarak belirlenmiştir.

Pilot uygulama sürecinde araştırmacı tarafından devam etmekte olan tez çalışması kapsamında geliştirilen “Cümle kurma becerisi testi (CKBT)” kullanılmıştır. CKBT’nin amacı ilkökul düzeyindeki

öğrencilerin cümle kurma becerilerini ölçmektir. CKBT 10 sorudan oluşmaktadır. Bu sorulara yönelik bilgiler tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2.
Cümle Kurma Becerisi Testi Soru Dağılımları

Test	Özellik (Yeterlik/beceri/kazanım)	Sorular
Cümle Kurma Becerisi Testi	Bir olayı ya da durumu anlatan görsellerden hareketle cümle yazma etkinliği	2 soru
	Bir anahtar kelimedenden hareketle cümle yazma etkinliği	2 soru
	Tek görselde birden çok olayın anlatıldığı etkinlikler	2 soru
	İki anahtar kelimedenden hareketle cümle yazma etkinliği	4 soru

Pilot uygulama Şanlıurfa’nın Viranşehir ilçesinde bulunan 3 devlet okulunun 120 üçüncü sınıf öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen bu pilot uygulama ile birlikte değerlendirmede kullanılabilen 120*10:1200 cümle elde edilmiştir.

Pilot uygulama sonuçları, rubriğin ölçütlerinin öğrencilerin cümle kurma becerilerini değerlendirmede ne kadar etkili olduğunu analiz etmek amacıyla detaylı bir şekilde incelenmiştir. Elde edilen 1200 cümle, rubrik kriterlerine göre puanlanarak her bir performans düzeyinin işlevselliği ve ayırt edici gücü değerlendirilmiştir. Bu inceleme sonucunda, rubriğin belirlenen performans düzeyleri ile öğrencilerin yazma becerileri arasındaki ilişki net bir şekilde ortaya konmuştur. Ayrıca, rubriğin güçlü yönleri ve geliştirilmesi gereken alanlar belirlenerek, gelecekteki uygulamalar için önerilerde bulunulmuştur.

Geçerlik ve Güvenirlik Analizi

Geçerlik ve güvenilirlik, bilimsel araştırmalarda, ölçüm araçlarının ve verilerin kalitesini değerlendirmek için kullanılan iki önemli kavramdır. Geçerlik, bir testin bireyin ölçülmek istenen özelliğini başka özelliklerle karıştırmadan ne kadar doğru bir şekilde ölçtüğüyle ilgilidir. Başka bir deyişle, ölçme sonuçlarının geçerliği, hedeflenen ölçmenin ne kadar başarılı bir şekilde gerçekleştirilebildiğini ifade eder (Büyüköztürk vd., 2020, s. 121). Geçerliği sağlamanın çeşitli yolları vardır. Eğitim ve psikoloji alanındaki ölçek geliştirme çalışmalarında, deneysel uygulamaların mümkün olmadığı durumlarda, uzman görüşlerine dayalı nitel analizlerle ölçek ve ölçek maddelerinin geçerliği değerlendirilmektedir. Bu tür nitel analizler, ölçeğin hedeflediği kavramın tüm boyutlarını kapsayıp kapsamadığını anlamaya yardımcı olur ve kapsam geçerliği açısından kritik bir rol oynar. Kapsam geçerliği, uzman görüşlerine dayalı nitel çalışmaları istatistiksel ve sayısal verilere dönüştüren bir süreç olarak tanımlanabilir. Bu süreç, ölçek geliştirme sürecinde kullanılan maddelerin kapsamlı, anlamlı ve geçerli olup olmadığının belirlenmesinde kritik bir rol oynar (Yurdugül, 2005, s. 4). Bu çalışmada analitik rubriğin geçerliğini sağlamak amacıyla uzman görüşlerine başvurulmuştur. Bu süreçte, alanında yetkin uzmanlar, rubriğin içeriğini ve değerlendirme kriterlerini inceleyerek, ölçülen becerilerin ve bilgi alanlarının kapsamını değerlendirip geribildirimde bulunmuşlardır. Uzman görüşleri doğrultusunda, rubriğin kapsam geçerliği hesaplanarak değerlendirme aracının hedeflenen öğrenme sonuçlarını ne ölçüde kapsadığı belirlenmiştir.

Ölçme araçlarında güvenilirliği sağlamanın çeşitli yöntemleri vardır. Kullanılan bu yöntemlerden birisi de puanlayıcılar arası güvenirliliktir (Ellez, 2014, s. 180). Puanlayıcılar arası güvenilirlik Cohen ve arkadaşları (2002) tarafından iki ya da daha fazla puanlayıcının farklı maddelere ve bireylere ilişkin verdikleri puanlar arasındaki tutarlılık olarak açıklanmaktadır. Bu tutarlılık, ölçme

aracının ne kadar güvenilir olduğuna dair önemli bir göstergedir. Bu çalışmada da analitik rubriğin güvenilirliği, puanlayıcılar arası tutarlılığı ölçmek amacıyla ağırlıklı kappa (weighted kappa) analizi ile hesaplanmıştır. Bu süreçte, iki bağımsız puanlayıcı tarafından yapılan değerlendirmelerin tutarlılığı incelenmiştir. Analizler, SPSS 27.0 istatistik paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiş ve rubriğe ait güvenilirlik sonuçları elde edilmiştir.

Araştırma Etiği

Bu araştırma Gazi Üniversitesi Etik Komisyonu'nun 23.01.2024 tarih ve 02 sayılı toplantısı kararı ile etik ilkelere uygun bulunmuştur. Bununla birlikte, araştırma için verilerin toplanması, analizi ve yorumlanması aşamasında etik kurallara uyulmuştur.

Etik Kurul İzni

Kurul adı: Gazi Üniversitesi Etik Komisyonu
Karar tarihi: 23.01.2024
Belge sayı numarası: E-77082166-302.08.01-867876

Bulgular

Bu bölümde ilkökul düzeyinde cümle kalitesi rubriğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışmasına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Analitik Rubriğin Geçerliği ile İlgili Bulgular

Analitik rubriğin geçerlik kanıtlarının elde edilmesi için öncelikle uzman görüşleri alınmıştır. Başlangıçta 6 ana ölçüt olarak tasarlanan analitik rubriğin formunun değerlendirilmesi amacıyla hazırlanan uzman görüş formu alan uzmanları tarafından doldurulmuştur. Uzmanlar her bir ölçüt hakkındaki düşüncelerini “uygun, uygun değil ve düzeltme öneri” biçiminde belirtmişlerdir. Uzmanlardan gelen geri bildirimler doğrultusunda her bir ölçüt için kapsam geçerlik oranı hesaplanmıştır. Kapsam geçerliğinde, her bir maddenin ölçmek istenen davranışı yeterli derecede yansıtıp yansıtmadığı değerlendirilir (Büyüköztürk vd., 2020, s. 122). Karagöz (2021, s. 91), uzmanlar arasında kapsam geçerlik oranının -1'e yaklaştıkça maddenin hedeflenen davranışı yeterince ölçemediği, +1'e yaklaştıkça ise maddenin hedeflenen davranışı yeterince ölçtüğü görüşünün yaygın olduğunu ifade etmektedir. Bu durum, maddelerin geçerliği açısından değerlendirildiğinde, kapsam geçerlik oranının, hedeflenen davranışı ne kadar doğru ve kapsamlı bir şekilde ölçtüğüne dair önemli bir gösterge olarak kullanıldığını göstermektedir. Tablo 3'te analitik rubrikteki ölçütlere ait kapsam geçerlilik oranları verilmiştir.

Tablo 3.

Rubrikteki Ölçütlerin Kapsam Geçerlik Oranları

Ölçüt	Kapsam geçerlik oranı
Cümlede anlam bütünlüğü	+1
Söz dizimi	+1
Kelime ve eklerin kullanımı	0
Büyük harf kullanımı	0,33
Yazım kuralları ve noktalama işaretleri	+1
El yazısı	+1

Analitik rubrikteki 4 ölçütün kapsam geçerlik oranı +1 olarak belirlenmiştir. Kapsam geçerlik oranı 0,33 ve 0 olarak belirlenen iki ölçüt uzmanların görüşleri doğrultusunda diğer ölçütlere dahil edilmiştir. Ayrıca 4 adet olan performans seviyesi de uzman görüşleri doğrultusunda 3'e düşürülmüş ve performans tanımlarında birtakım değişiklikler yapılmıştır.

Analitik Rubriğin Güvenirliği ile İlgili Bulgular

Rubriklerde güvenilirlik, değerlendiricilerin puanlama sonuçları arasındaki tutarlılığı gösterir (Moskal ve Leydens, 2000, s. 4). Puanlayıcılar arası tutarlılığı kanıtlamak amacıyla kullanılan yöntemlerden biri de kappa katsayısıdır. Kappa katsayısı iki puanlayıcı arasındaki anlaşma düzeyini belirlemede kullanılır ve her ölçütteki uyuşma oranını göz önünde bulundurur. Kappa katsayısı, şansa bağlı olarak oluşan uyumu da dikkate aldığı için basit yüzde uyuşma hesaplarından daha güvenilir sonuçlar sunmaktadır (Fleiss ve Cohen, 1973, s. 613). Bu sebeple cümle kalitesi rubriğinin güvenilirlik kanıtlarının sağlanması için puanlayıcılar arası uyuşmaya bakılmıştır. CKBT ile elde edilen cümlelerden 20 cümle rastgele olarak seçilmiş ve 2 bağımsız puanlayıcı tarafından puanlanmıştır. Puanlayıcıların metinlere verdikleri toplam puanlar üzerinden ağırlıklı kappa analizleri SPSS 27.0 istatistik paket programı kullanılarak hesaplanmış ve rubriğe ait güvenilirlik sonuçları elde edilmiştir.

Tablo 4.

Cümle Kalitesi Rubriğinin Boyutlarına Göre Puanlayıcılar Arası Uyuma İlişkin Ağırlıklı Kappa Katsayısı Sonuçları

	Cümlede anlam	Söz dizimi	Yazım kuralları ve noktalama işaretleri	El yazısı	Toplam puan
Ağırlıklı Kappa Değeri	.875**	.837**	.868**	.941**	.867**
Cümle sayısı	20	20	20	20	20

** .01 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 4'te yer alan verilere göre, puanlayıcılar arasındaki uyuma ilişkin hesaplanan ağırlıklandırılmış kappa katsayısı cümlede anlam ölçütünde .875; söz dizimi ölçütünde .837; yazım kuralları ve noktalama işaretleri ölçütünde .868; el yazısı ölçütünde .941 ve rubrikten alınan toplam puan ölçütünde .867 olarak hesaplanmıştır. Kappa katsayıları <.20 zayıf uyuşma, .20- 40 arası kabul edilebilir, .40- .60 arası orta derecede uyuşma, .60- .80 arası iyi uyuşma, .80- 1.00 arası çok iyi uyuşma şeklinde yorumlanır (Şencan, 2005, s. 485). Buna göre analitik rubriğin tüm ölçütlerindeki uyuşma çok iyi uyuşma göstermiştir. Yapılan çalışmalar neticesinde cümle kalitesi rubriğinin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu sonucuna varılmıştır.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmada, ilköğretim öğrencilerinin cümle yazma becerilerini değerlendirmek için analitik bir dereceli puanlama anahtarı oluşturulmuş ve bu puanlama anahtarının geçerlilik ve güvenilirlik kanıtları sunulmuştur (Bakınız Ek1). Alan yazında yapılan araştırmalar, yazılı metinlerin değerlendirilmesinde rubriklerin sıkça kullanıldığını göstermektedir (Aktaş ve Alıcı, 2018; Benzer ve Evci, 2021; Demir ve Yıldırım, 2019). Rubrikler, öğrenci çalışmalarını belirli kriterlere göre farklı düzeylerde tanımlayan ve tutarlı bir şekilde değerlendiren ölçütler bütünüdür. (Beookhart, 2023, s. 4). Değerlendirme sürecini önceden tanımlanmış bir planla yapmak, öğrenci çalışmalarını değerlendirirken kullanılan kriterlerin ve ölçütlerin açık ve anlaşılır olması anlamına gelir. Bu açıklık sayesinde, farklı değerlendiricilerin aynı çalışmayı puanlarken tutarlı ve benzer sonuçlar elde etmesi sağlanır. Böylece, subjektif değerlendirmelerden kaynaklanabilecek hatalar veya güvenilirlik problemleri en aza indirilir (Parlak ve Doğan, 2014, s. 190).

Analitik rubriğin ana ölçütlerinin belirlenmesi için gerekli literatür taraması yapılmıştır. Geliştirilen dereceli puanlama anahtarı (DPA), öğrencilerin çeşitli bilişsel düzeylerdeki cümle yazma becerilerini ölçmek için 4 ölçüt içermektedir. Uzman görüşlerine dayanan bulgular, DPA'daki ölçüt ve bu ölçütlere ilişkin açıklamaların, öğrencilerin cümle yazma becerilerini değerlendirmek için yeterli ve uygun olduğunu ortaya koymuştur. Uzmanların görüşleri arasındaki tutarlılık ilgili DPA'nın kapsam geçerlik kanıtı olmuştur. Analitik rubrikte yer alan dört kriterin kapsam geçerlik oranı +1 olarak belirlenmiştir. Kapsam geçerlik oranı -0,33 ve 0 olan iki kriter ise uzmanların görüşlerine dayanarak değerlendirilmiş ve bu kriterler diğerlerine entegre edilmiştir. Ayrıca, dört performans seviyesi de uzmanların önerileri doğrultusunda üçe indirilmiş ve performans tanımları üzerinde bazı değişiklikler

yapılmıştır. Yapılan bu düzenlemelerle rubriğin geçerliği artırılmıştır. Son olarak, uzmanlardan alınan geri bildirimler rubrikteki ölçütlerin daha net ve anlaşılır hale getirilmesine katkı sağlamıştır. Puanlayıcılar arası güvenilirlik katsayısı ağırlıklı kappa katsayısı yoluyla hesaplanmıştır. Puanlayıcılar arasındaki uyuma dair hesaplanan ağırlıklı kappa katsayısı şu şekilde bulunmuştur: cümlede anlam ölçütü için .875, söz dizimi ölçütü için .837, yazım kuralları ve noktalama işaretleri için .868, el yazısı ölçütü için .941 ve rubrikten alınan toplam puan için .867 puanları elde edilmiştir. Elde edilen bulgular puanlayıcılar arası güvenirliliğin yüksek olduğunu göstermiştir.

Güneş'e (2000, s. 145) göre gerçek dil birimini cümle oluşturur. Yani dilin anlamlı en temel yapısı cümledir. Dil kelimelerden ve kelime gruplarından oluşsa da bu unsurların anlam kazanması ve tam bir düşünceyi iletmesi için bir araya gelerek cümle oluşturması gerekir. Yani, gerçek anlamda iletişim ve dilin işlevselliği, doğru yapıda ve anlamlı bir cümle kurulduğunda ortaya çıkar. Cümle, bir düşünceyi tam anlamıyla ifade eden en küçük dil birimidir. İlkokulda cümlelerin önemi, dil gelişiminin temel taşlarından biri olarak kabul edilir. Cümleler, düşünceleri ifade etmenin, anlaşılır bir şekilde iletişim kurmanın ve dilin kurallarını öğrenmenin en temel yoludur. Çocuklar, doğru cümle yapıları kullanarak hem kendilerini daha iyi ifade edebilir hem de okuma-yazma becerilerini geliştirebilirler. Bu, onların ilerleyen eğitim hayatında daha başarılı olmalarına katkı sağlar. İlkokul düzeyinde cümle hatalarının belirlenmesi ve düzeltilmesi, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmeleri açısından çok önemlidir. Yanlış kurulan cümleler, anlam karmaşasına yol açabilir ve öğrencinin kendini ifade etmesini zorlaştırabilir. Bu hataların erken dönemde fark edilip düzeltilmesi, doğru dil kullanımını alışkanlığının kazanılmasına ve iletişim becerilerinin güçlenmesine katkı sağlar. Ayrıca, dil bilgisi kurallarının pekişmesi öğrencinin akademik başarısını artırır.

İlkokul düzeyinde cümle kalitesini ölçen bir rubrik, öğrencilerin dil gelişimini izlemek ve desteklemek için son derece önemlidir. Bu tür bir rubrik, öğrencilerin cümle kurma becerilerini nesnel bir şekilde değerlendirmeye yardımcı olur. Cümle yapısının doğruluğu, anlam bütünlüğü, kelime seçimi ve dil bilgisi kurallarına uygunluk gibi kriterler üzerinden yapılan değerlendirme, öğrencinin güçlü ve zayıf yönlerini ortaya koyar. Ayrıca, öğretmenlerin öğrencilerin dil gelişiminde hangi noktalara odaklanmaları gerektiğini belirlemesine olanak sağlar. Rubrik hem öğrencilerin dil becerilerini geliştirmesine hem de öğretim sürecinin daha verimli ve yönlendirilmiş bir şekilde ilerlemesine katkı sunar.

İlkokul öğrencilerinin cümle yazma kalitesinin değerlendirilmesi bağlamında, bu çalışma eğitim değerlendirmelerinde rubriklerin etkinliğine ilişkin devam eden söyleme katkıda bulunmaktadır. Birkaç çalışma, çeşitli eğitim seviyelerinde nesnel, standartlaştırılmış değerlendirmeyi teşvik etmede rubriklerin önemini vurgulamaktadır. Örneğin Rezaei ve Lovorn (2010) tarafından ilkökul öğrencileri için bir yazma rubriğinin geliştirilmesi, ölçütlerin açıkça tanımlandığında değerlendirmenin tutarlılığını nasıl iyileştirdiğini ve tüm öğrencilerin aynı kriterlere göre değerlendirilmesini nasıl sağladığını vurgulamaktadır. Benzer şekilde, Cazden (2001) ve Sundeen (2014) tarafından yapılan araştırma, ölçüt tabanlı değerlendirmelerin öğrencilerin yazma beklentilerini daha iyi anlamalarına yardımcı olduğunu ve zamanla yazma becerilerinde iyileşmelere yol açtığını bulmuştur.

Bu çalışmanın sınırlılıkları örneklem, yaş düzeyi, uzman görüşleri ve zaman açısından ortaya çıkmaktadır. Araştırma, yalnızca Şanlıurfa'nın Viranşehir ilçesindeki üçüncü sınıf öğrencileri ile sınırlıdır; bu durum bulguların diğer bölgeler ve yaş grupları için genellenebilirliğini kısıtlar. Kapsam geçerliği için uzman görüşleri alınmış olsa da uzman sayısının ve çeşitliliğinin artırılması yararlı olabilir. Türkiye'nin dil ve kültür farklılıkları göz önüne alındığında, rubriğin diğer bölgelerdeki işlevselliği test edilebilir. Bu sınırlılıkların, gelecekte yapılacak çalışmalarda göz önünde bulundurulması faydalı olacaktır.

Bu çalışma, yalnızca üçüncü sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. Gelecekte, farklı sınıf seviyelerindeki öğrencilere yönelik benzer çalışmalar yapılmalı, bu sayede rubriğin genellenebilirliği artırılmalıdır. Ayrıca, Türkiye'nin farklı bölgelerinde yapılacak çalışmalar, dil ve kültür farklılıklarının

etkisini değerlendirebilmek adına faydalı olacaktır. Rubriğin kapsam geçerliği için alınan uzman görüşlerinin sayısı ve uzmanlık alanları artırılmalıdır. Farklı eğitim düzeylerinden ve disiplinlerden gelen uzmanların görüşleri, rubriğin daha kapsamlı ve çok yönlü olmasını sağlayabilir. Çalışma yalnızca devlet okullarındaki öğrencilerle yapılmıştır. Farklı sosyo-ekonomik durumlara sahip okullar ve özel okullardaki öğrencilerle yapılacak benzer çalışmalar, rubriğin farklı öğrenci profillerindeki geçerliliğini test edebilir.

Öğretmenlerin sınıf ortamında uygulamalar yaparak elde ettiği veriler rubriğin pratikteki etkisini gözler önüne serebilir ve öğretmenlerin bu araçtan nasıl yararlandığını hakkında bilgi verebilir. Uygulama sırasında ortaya çıkabilecek hata veya eksiklikler, öğretim sürecinin iyileştirilmesi için fırsatlar sunar. Öğrencilerin performansını değerlendirirken karşılaşılan zorluklar ve öğretmenlerin gözlemleri, rubriğin geliştirilmesi adına kritik geri bildirim sağlar. Ayrıca geçerlik ve güvenilirlik sağlamanın farklı yolları rubrik üzerinde denenebilir. Böylece hem rubriğin yapısı hem de uygulama süreçleri sürekli bir gelişim ve adaptasyon sürecine girer, bu da sonuçta öğrencilerin dil gelişimini daha etkili bir şekilde destekleyebilir.

Yazarların Katkı Oranı

Bu araştırmada birinci yazar tarafından %50, ikinci yazar tarafından %50 katkı sağlanmıştır.

Çıkar Çatışması

Çalışmada çıkar çatışması oluşturabilecek herhangi bir durum olmadığı beyan ederim.

Kaynaklar

- Akaydın, Ş. ve Çeçen, M. A. (2016). Ortaokul öğrencileri için kelime bilgi düzeyi bütüncül dereceli puanlama anahtarı geliştirme çalışması. *Milli Eğitim Dergisi*, 210, 337-349.
- Akbaba, R. S. ve Yalçın , S. K. (2016). 6. Sınıf öğrencilerinin yazma becerilerinde görülen hataların sınıflandırılması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(3), 1320-1338.
- Aklar, S. ve Yıldız, M. (2022). Aile okuryazarlığı değerlendirme aracı: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Sınıf Öğretmenliği Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 12-31.
- Aktaş, M. ve Alıcı, D. (2018). Yazılan hikâyeyi değerlendirmeye yönelik analitik rubrik geliştirme: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 597-610.
- Akyol, H. (2011). *Türkçe ilköğretim yazma öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Andrade, H. G. (2001). The effects of instructional rubrics on learning to write. *Current Issues in Education*, 4 (4).
- Arter, J. (2000). Rubrics, scoring guides, and performance criteria: Classroom tools for assessing and improving student learning. *Annual Meeting of the American Educational Research Association in New Orleans*.
- Ateş, S., Çetinkaya, Ç. ve Yıldırım, K. (2012). How to choose a readable book. *Elementary Education Online*, 11(2), 319-331.
- Bahşi, N. ve Sis , N. (2019). Ortaokul öğrencilerinin cümle, paragraf ve metin oluşturma düzeyi üzerinde etkili olan değişkenler. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(3), 553-573.

- Benzer, A. ve Evci, B. (2021). PISA ölçütünde metinsellik rubriği geliştirme. *Turkish Journal of Primary Education*, 6(1), 18-35.
- Beokhart, S. M. (2023). *Dereceli puanlama anahtarının hazırlanması ve uygulanması*. (İ. Karakaya, ve F. N. Fişne, Çev.) Ankara: Pegem Akademi.
- Bostancı, E. B. ve Doğan, Y. (2023). Ortaokul öğrencilerinin cümle ve paragraf yazma becerilerini geliştirmeye yönelik bir öneri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 21(1), 453-477.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2020). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cazden, C. B. (2001). *Classroom Discourse: The Language of Teaching and Learning (2nd ed.)*. Portsmouth: Heinemann.
- Cohen, L., Manion, L. ve Morrison, K. (2002). *Research Methods in Education*. London: Routledge.
- Çelik, T., Demirgüneş, S. ve Baştuğ, M. (2014). Metin oluşturma ve değerlendirme çalışmalarına yönelik "okur dostu" metin değerlendirme rubriği geliştirme çalışması. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(14), 65-82.
- Demir, S. B. ve Yıldırım, Ö. (2019). Yazılı anlatım becerilerinin değerlendirilmesi için dereceli puanlama anahtarı geliştirme çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 47,457-473.
- Ekmekci, S. ve Ayten, B. (2022). İlkokul öğrencilerinin yazma hatalarının düzeltilmesi: Bir eylem araştırması. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 31, 227-255.
- Ellez, M. (2014). Ölçme araçlarında bulunması gereken özellikler. A. Tanrıoğen (Ed.) içinde, *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı yayıncılık.
- Fleiss, J. L. ve Cohen, J. (1973). The equivalence of weighted kappa and the intraclass correlation coefficient as measures of reliability. *Educational and psychological measurement*, 33(3),613-619.
- Güneş, F. (2000). *Okuma yazma öğretimi ve beyin teknolojisi*. Ankara: Ocak yayınları.
- Güneş, F. (2003). Okuma-yazma öğretiminde cümlenin önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13, 39-48.
- Kara, Ü. E. ve Tavşanlı, Ö. F. (2024). Biçimlendirici değerlendirmeye dayalı editörlük çalışmasının ilkokul öğrencilerinin yazılı anlatım başarılarına etkisi. *Educational Academic Research*(52), 17-29.
- Karagöz , Y. ve Bardakçı, S. (2020). *Bilimsel araştırmalarda kullanılan ölçme araçları ve ölçek geliştirme*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karagöz, Y. (2021). *SPSS AMOS META uygulamalı nitel-nicel- karma bilimsel araştırma yöntemleri ve yayın etiği*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karahan, L. (2009). Dil bilgisi öğretiminde bütün-parça ilişkisinin önemi. *Turkish Studies*, 4(8), 23-30.
- Karahan, L. (2023). *Türkçede söz dizimi*. Ankara: Akçağ yayınları.
- Moskal, B. M. ve Leydens, J. A. (2000). Scoring rubric development: Validity and reliability. *Practical assessment, research , and evaluation*, 7(1), 10.

- Ömür, S. ve Erkuş, A. (2013). Dereceli puanlama anahtarıyla, genel izlenimle ve ikili karşılaştırmalar yöntemiyle yapılan değerlendirmelerin karşılaştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(2), 308-320.
- Özkan, M. ve Sevinçli, V. (2021). *Türkiye Türkçesi söz dizimi*. İstanbul: Akademik kitaplar.
- Parlak, B. ve Doğan, N. (2014). Dereceli puanlama anahtarı ve puanlama anahtarından elde edilen puanların uyum düzeyleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 189-197.
- Rezaei, A. R. ve Lovorn, M. (2010). Reliability and validity of rubrics for assessment through writing. *Assessing writing*, 15(1), 18-39.
- Sundeen, T. H. (2014). Instructional rubrics: Effects of presentation options on writing quality. *Assessing Writing*, 21, 74-88.
- Şen, E. ve Karagül, S. (2020). Kurmaca metinleri değerlendirmeye yönelik rubrik geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Turkish studies education*, 15(3), 1951-1961.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenirlik ve geçerlilik*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Tok, M. (2014). Paragraf türlerinin öğretimi sürecinde yazma becerilerine ilişkin bilişsel süreçlerin geliştirilmesi: bir eylem araştırması. *KÜ Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(2), 889-912.
- Yaşartürk, İ. ve Akyol, H. (2023). Yazma güçlüklerinin tespiti ve giderilmesi: Bir eylem araştırması. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 12(3), 673-686.
- Yıldız, F. İ. ve Karadağ, Ö. (2023). İlkokul düzeyinde yapılandırmacılık temelli öykü değerlendirmeye yönelik rubrik geliştirme çalışması. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 11(4), 936-950.
- Yurdugül, H. (2005). Ölçek geliştirme çalışmalarında kapsam geçerliği için kapsam geçerlik indekslerinin kullanılması. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 1, 771-774.
- Zorbaz, K. Z. (2007). Türkçe ders kitaplarındaki masalların kelime-cümle uzunlukları ve okunabilirlik düzeyleri üzerine bir değerlendirme. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 3(1), 87-101.

Ek1. Cümle kalitesi değerlendirme Rubriği

Her bölüm için açıklamayı işaretleyin. Toplam puanı sayfanın altına ekleyin.

	3	2	1
Cümlede Anlam	Yazılan Cümle anlam bütünlüğü (doğru kelime seçimi, gereksiz sözcük kullanımı, açık mesaj, özne yüklem uyumu vb.) içerisindedir ve anlamı zenginleştirmek için farklı ifadeler (atasözü, deyim, bağlaç, sıfat, pekiştirici vb.) kullanılmıştır.	Yazılan cümlede anlam bütünlüğü (doğru kelime seçimi, gereksiz sözcük kullanımı, açık mesaj, özne yüklem uyumu vb.) ve zenginliği (atasözü, deyim, bağlaç, sıfat, pekiştirici vb.) noktasında bazı eksikler görülmektedir.	Yazılan cümlede anlam bütünlüğü (doğru kelime seçimi, gereksiz sözcük kullanımı, açık mesaj, özne yüklem uyumu vb.) ve zenginliği (atasözü, deyim, bağlaç, sıfat, pekiştirici vb.) bakımından yetersizdir.
Söz Dizimi	Cümlelerin temel öğeleri (özne, yüklem ve nesne) düzgün şekilde sıralanmıştır.	Cümlelerin temel öğelerinin (özne, yüklem ve nesne) sıralanmasında bazı eksikler görülmektedir.	Cümlelerin temel öğelerinin sıralanması (özne, yüklem ve nesne) yetersizdir.
Yazım Kuralları ve Noktalama İşaretleri	Cümlede yazım kuralları (büyük harf, kelime ve eklerin yazımı vb.) ve noktalama işaretleri doğru bir şekilde kullanılmıştır.	Cümlede yazım kurallarının (büyük harf, kelime ve eklerin yazımı vb.) ve noktalama işaretlerinin kullanımında bazı eksikler görülmektedir.	Cümlede yazım kurallarının (büyük harf, kelime ve eklerin yazımı vb.) ve noktalama işaretlerinin kullanımında yetersizlik vardır.
El Yazısı	Cümlede; harf şekilleri doğru ve okunaklı yazılmış, kelimeler ve harfler arası boşluk uygun bırakılmış ve sayfa yüzeyine yazı uygun şekilde yerleştirilmiştir.	Cümlede; harf şekillerinin doğru ve okunaklı yazılması, kelimeler ve/veya harfler arası boşluğun uygun bırakılması ve sayfa yüzeyine yazının uygun şekilde yerleştirilmesi noktasında bazı eksikler görülmektedir.	Cümle; harf şekillerinin doğru ve okunaklı yazılması, kelimeler ve/veya harfler arası boşluğun uygun bırakılması ve sayfa yüzeyine yazının uygun şekilde yerleştirilmesi noktasında yetersizdir.

Puan:

Extended Abstract

Introduction

It is crucial for individuals to use language functionally in order to effectively convey their emotions and thoughts. This necessity makes quality education and the foundational teaching of reading and writing essential. Writing, which has many definitions in various sources, holds an important place among language skills. The ability to write is a critical skill that students will need throughout their lives. Therefore, the experiences gained and the education received during the writing process will influence an individual's entire life. In written communication, sentences play a central role in effectively conveying thoughts; well-structured sentences ensure that the message is clearer and more fluid. By emphasizing the importance of sentence writing skills, individuals can learn to construct correct and complete sentences in terms of structure and meaning, which can help them express their thoughts more effectively in their written texts. Understanding sentence structure facilitates students' progress in more complex language constructs like paragraphs and texts. Recognizing and correcting writing errors at the basic education level can support individuals in writing correctly and aesthetically in higher grades and beyond. In this context, the aim of this research is to develop a scale that evaluates elementary school students' sentences in all aspects.

Method

This study is a development work aimed at determining the validity and reliability of an elementary school sentence quality rubric as a measurement tool. The research model is a descriptive survey model. Data has been collected and analyzed regarding a current situation. Two different groups were involved in the development of the rubric. In terms of content validity, the opinions of field experts from various provinces of Turkey were gathered. For the validity and reliability analyses of the study, a research group consisting of 120 third-grade students from three public schools in the Viranşehir district of Şanlıurfa was formed. Additionally, to ensure inter-rater consistency in the reliability aspect of the study, scoring was conducted simultaneously by the researcher and a classroom teacher.

In the first step of the analytical rubric development process, a theoretical framework was established for the skills to be measured. For this purpose, a series of studies related to writing skills found in the literature were reviewed, and evaluations were made regarding the criteria and performance levels that should be included in the rubric. Subsequently, this draft rubric was tested through pilot applications and finalized based on the results of the implementation. After the draft rubric was created, final adjustments were made to the performance levels and descriptions of the criteria based on feedback from experts and practitioners. During the pilot application process, the "Sentence Construction Skills Test (CKBT)" developed as part of an ongoing thesis study by the researcher was utilized. The results of the pilot application were thoroughly examined to analyze how effectively the rubric's criteria assessed students' sentence construction skills. As a result of this examination, the relationship between the specified performance levels of the rubric and the students' writing skills was clearly demonstrated. Additionally, the strengths of the rubric and areas for improvement were identified, leading to recommendations for future applications.

Findings

This section presents the findings related to the validity and reliability study of the sentence quality rubric at the elementary school level.

To establish the validity evidence of the analytical rubric, expert opinions were first consulted. Based on the feedback received from the experts, the content validity ratio for each criterion was calculated. The content validity ratio for the four criteria in the analytical rubric was determined to be +1. One criterion with a content validity ratio of 0.33 and another with a ratio of 0 were revised based

on the experts' opinions, and two criteria were incorporated into the other criteria. Additionally, the four performance levels were reduced to three based on expert input, and some changes were made to the performance definitions.

To establish the reliability evidence of the analytical rubric, inter-rater agreement was examined. The calculated weighted Kappa coefficients were determined as follows: .875 for the criterion of meaning in sentences, .837 for the criterion of syntax, .868 for the criterion of spelling and punctuation, .941 for the criterion of handwriting, and .867 for the overall score derived from the rubric. Kappa coefficients are interpreted as follows: < .20 indicates weak agreement, .20 - .40 indicates acceptable agreement, .40 - .60 indicates moderate agreement, .60 - .80 indicates good agreement, and .80 - 1.00 indicates very good agreement. Accordingly, the agreement across all criteria of the analytical rubric was found to be at a very good level. As a result of the studies conducted, it was concluded that the sentence quality rubric is a valid and reliable assessment tool.

Conclusion, Discussion and Recommendations

In this study, an analytical rubric was developed to assess the sentence writing skills of elementary school students, and validity and reliability evidence for this scoring key was provided. A review of the literature indicates that the evaluation of written texts is one of the areas where rubrics are frequently used. Conducting the evaluation process with a predefined plan means that the criteria and standards used to assess student work are clear and comprehensible. This clarity ensures that different evaluators achieve consistent and similar results when scoring the same work. A necessary literature review was conducted to determine the main criteria of the analytical rubric. The developed rubric assesses students' sentence writing skills at various cognitive levels through four criteria. Findings based on expert opinions reveal that the criteria in the rubric and their associated explanations are sufficient and appropriate for evaluating students' sentence writing abilities.

A rubric that evaluates sentence quality at the elementary school level is extremely important for monitoring and supporting students' language development. Such a rubric helps objectively measure students' sentence construction skills. Evaluations based on criteria such as the accuracy of sentence structure, coherence of meaning, word choice, and adherence to grammar rules reveal students' strengths and weaknesses. Additionally, it allows teachers to identify which areas to focus on in students' language development. The rubric contributes to both the enhancement of students' language skills and the more efficient and directed progression of the teaching process. It is recommended that the developed rubric be implemented in the classroom to gather experiences, which can further improve the rubric based on the insights gained. Furthermore, different methods for establishing validity and reliability can be tested on the rubric. This way, both the structure of the rubric and the application processes can enter a continuous development and adaptation phase, ultimately supporting students' language development more effectively.